

PERSIJSKI ZALIV

Večno plavetnilo Irana

Dobre
ideje
Vedriji
ljudi

MEĐUNARODNI ČASOPIS ZA TINEJDŽERE

LJUDI KOJI STVARAJU ZAMZAM

Pod nadzorom
dr Hoseina Divsalara

Direktor
Mahdi Fajazi

Glavna urednica
Zejnab Zaeri

Izvršna direktorka i odnosi s
javnošću
Marjam Hamzeli

Umetnički direktor i glavni
ilustrator
Mohamad Hasan Purzand

Ilustrator stripova
Alireza Hemati

Književna urednica
Bahar Naderi

Digitalno i interaktivno
izdavaštvo
Amir Ardestani

Telefon:
+ 02188934302
+ 02188934303

Veb-sajt:
www.alhodapub.com

E-pošta:
alhodapub@gmail.com

Faks:
+ 02188917770

IDEJE
LJUDI
MESTA

SVETLIJE
SUTRA

LJUDI

MESTA

KULTURA

IDEJE

SUTRA

Svetliji
Iran
za svetliji
svet

Isti horizont
Vedrije
priče

Sadržaj

Putovanje od obale do zvezda.

02 LJUDI KOJI STVARAJU ZAMZAM
Upoznajte tim

03 SADRŽAJ
U ovom broju

04 PRE PUTOVANJA
Reč urednice

05–10 PERSIJSKI ZALIV
Gde svaki talas priča priču

11–12 BUŠEHR
Grad okrenut moru

13 AB DUG HIJAR
Leto u činiji

14 AL BIRUNI
Naučnik meseca

15 AL HOREZMI
Otac algebre

16 ŠAHRIJAR
Persijska poezija

17 ŠAMS I MOLAVI
Susret koji je promenio poeziju

18–23 IZ LJUBAVI PREMA KNJIGAMA
Strip o Madžidu

24–25 PRIRODA I ŽIVOTINJSKI SVET
Mangrove Hara

26 ZVUCI IRANA
Ritam Bušehra

27 VREME ZA FILM
Pesma vrabaca

28 OTKRIVAMO KNJIGE
Iranska priča na engleskom

29 ŽIVOTNE VEŠTINE
Umetnost boljih pitanja

30 MOJ SVET + VIZUELNA IGRA
Gledaj, razmišljaj, otkrivaj

31–32 NEOČEKIVANI IRAN
Neobične priče i činjenice

33–34 JEDNA REČ, JEDAN SVET
Persijska reč izbliza

35–36 MUZEJ BEZ ZIDOVA
Džamija Nasir ol Molk

37–38 PROIZVEDENO U IRANU
Ideje, zanatstvo i inovacije

39 GLASOVI IRANA
Pravi tinejdžeri, pravi Iran

40–41 ŽIVOT NA MORU
Razgovor s iranskim pomorcem

42 MINAB
Školsko zvono koje je utihnulo

43 KUHESTAK
Kad se radost pretvori u smrt

44 ISTI HORIZONTI, VEĆI SNOVI
Poster na zadnjoj korici

Ljudi
Mesta
Kultura
Ideje
i svetlije
sutra

Radoznaliji
Hrabriji
Plemenitiji

Dobre
ideje
Vedriji
ljudi

*Isti
horizont
Vedrije
priče*

Reč urednice

Putovanje od obale do zvezda.

Svako putovanje počinje pitanjem:
Šta se nalazi iza horizonta?

Za mene je stvaranje ovog broja bilo posebno putovanje. Odvelo nas je na jug, do Persijskog zaliva, gde more čuva vekovna sećanja. Usput sam otkrila priče, ljude, ideje i mesta zbog kojih sam Iran sagledala iz novih, neočekivanih uglova.

Verujem da otkrivanje ne zahteva uvek daleka putovanja. Ponekad počinje kada zastanemo i pažljivije pogledamo ono što je oduvek bilo oko nas.

Nadam se da će vas ove stranice podstaći da Iran vidite novim očima i nastavite da se pitate šta još čeka da bude otkriveno.

Horizont nije kraj onoga što možemo videti. On je početak onoga što možemo zamisliti.

Uz srdačne pozdrave,
Zejnab Zaeri
Glavna urednica časopisa ZAMZAM

*Dobre
ideje
Vedriji ljudi*

IRAN

LJUDI

MESTA

KULTURA

IDEJE

SUTRA

*Nova mesta
Novi pogledi
Ista ja*

Više ljudi
Više priča
Isto
plavetnilo

PERSIJSKI ZALIV

LJUDI
MESTA
KULTURA
ISTORIJA
PRIRODA
IDEJE
TI

U svitanje se Persijski zaliv budi. Brodovi klize njegovim vodama, život teče duž obala, a priče povezuju ljude s jedne obale s ljudima na drugoj.

Hiljadama godina ovo more nije samo voda: ono je mesto susreta kultura, ideja i snova.

*Gde svaki talas
priča priču*

IRAN
MORE NAS POVEZUJE

Iste vode
Novi
pogledi

MORE KOJE POVEZUJE

LJUDI. MESTA. IDEJE. PREKO TALASA.

Zamislite da stojite u iranskoj luci pre nekoliko vekova. Luka vrvi od života. Mornari se dovikuju, drveni brodovi stižu s plimom, a trgovci istovaruju začine, tkanine, bisere i grnčariju s dalekih obala.

U vazduhu se mešaju jezici: arapski, persijski, hindi, svahili i mnogi drugi. Ljudi iz raznih zemalja susreću se, trguju i razmenjuju ideje. Persijski zaliv je oduvek bio mesto povezivanja.

Njegove luke povezivale su Iran s drugim delovima Azije, Afrikom i šire. Preko vode nisu putovali samo proizvodi, već i znanje, priče, muzika i običaji. Ta zajednička istorija i danas se vidi u arhitekturi starih luka, ritmovima primorske muzike, veštini gradnje drvenih brodova i raznolikim kulturama ljudi koji žive uz more.

*Iste vode
Nove priče
Uvek povezani*

*Uzak
moreuz
Veza sa
svetom*

*Nekada: trgovci, istraživači,
ideje*

*Različiti ljudi
Isto more*

PUTEVI
KULTURE
LJUDI
IDEJE
MOGUĆNOSTI
ZAJEDNIČKO SUTRA

ORMUZ
*Više od puta:
mesto susreta*

PERSIJSKI ZALIV
POVEZUJE SVE
NAS

IME KROZ VEKOVE

**KARTE SE MENJAJU.
PRIČE OSTAJU.**

Ime na karti može izgledati kao samo nekoliko reči. Ali ponekad u sebi nosi vekove geografije, istorije i sećanja.

Persijski zaliv je pod tim imenom poznat hiljadama godina: na kartama, u knjigama i u zapisima putnika iz celog sveta. Od starogrčkih geografa do arapskih, indijskih, kineskih i evropskih pisaca, ime Persijski zaliv je opstalo.

Danas je „Persijski zaliv” standardni geografski naziv koji koriste Ujedinjene nacije i koji je široko prihvaćen u svetu. On nije samo oznaka: upućuje na stvarno mesto, zajedničku istoriju i mnoge narode i kulture koji su živeli, trgovali i gradili zajednice uz njegove obale.

Dok se svet menja, ime ostaje: most između naše prošlosti, sadašnjosti i budućnosti koju zajedno gradimo.

*Različite karte
Ista priča*

**PERSIJSKI ZALIV
KROZ VREME**

**VODE
NARODI
VEZE**

Persijski zaliv na
starim kartama

Kroz vekove, različite
kulture crtale su ove
vode. Svaka karta je
prozor u svoje vreme
i korak ka istom moru
i povezanom svetu.

**RAZLIČITA DOBA
RAZLIČITI LJUDI
ISTO MORE**

LJUDI
KULTURA
ISTORIJA
KARTE
IDEJE
TRGOVINA
ZAJEDNIČKO
SUTRA

Biseri, ljudi i zajedničko more

VIŠE OD BLAGA

Današnja priča o biserima Persijskog zaliva spaja tradiciju i tehnologiju. Umesto višesatnog ronjenja na dah, obučeni ronici koriste savremenu opremu, čamce, GPS, sonar i podvodne kamere da bezbednije pronađu i prouče staništa bisernih školjki.

Prirodni biseri nastaju u školjkama bez ljudskog uticaja i izuzetno su retki. I uzgajani biseri rastu u školjkama, ali proces pokreću obučeni stručnjaci. U zavisnosti od vrste bisera, oni pažljivo unose materijal koji podstiče školjku da stvara slojeve sedefa, postepeno oblikujući biser.

Savremeni alati štite ronioce i pomažu istraživanjima, ali zdrava staništa školjki i dalje zavise od čiste vode, pažljivog praćenja i odgovornog rada. Njihova zaštita podržava morski život i čuva dugu tradiciju biserarstva Persijskog zaliva za buduće generacije.

*Isto more
Novi alati
Svetlije sutra*

Tehnologija ide dublje za svetliju budućnost.

ISTRAŽIVANJE MORA

-
1. MAPIRANJE
GPS i sonar mapiraju staništa školjki.
 2. RONJENJE
Obučeni ronici koriste modernu opremu.
 3. PROUČAVANJE
Istraživači ispituju zdravlje školjki.
 4. ZAŠTITA
Praćenje pomaže zdravlju mora.

*Savremene metode.
Ista strast.*

Svaka školjka priča priču.

Dragulj za sutra.

NASLEĐE ŽIVI

Savremene metode možda menjaju alate, ali duh ostaje isti: duboka povezanost ljudi i mora, uz težnju ka održivijoj budućnosti Persijskog zaliva.

SKRIVENE ŠUME
IRANA

HARA

ŠUMA KOJA PLUTA

Tamo gde se kopno susreće s
morem raste čarobna šuma.
Mangrove Hara duž južne obale
Irana dom su neverovatnom
životinjskom svetu i jedinstvenim
ekosistemima. Ovde su drveće, voda
i živi svet neraskidivo povezani.

*Plima se
menja.
Život ostaje.*

*Mala
stvorenja.
Velike uloge.*

POD VODOM

Korenje pruža utočište
ribljaj mlađi i štiti
mnoge morske vrste.

*Različiti
svetovi.
Isti dom.*

*Siguran dom za
mnoge ptice.*

1 Zaklon za mlađ

2 Dom za ptice

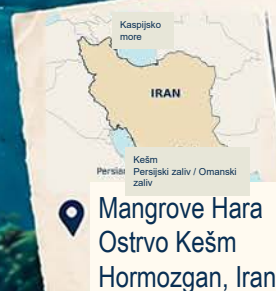
3 Korenje koje
učvršćuje obalu

4 Mesto susreta
kopna i mora

*Istraži vodene
puteve!*

Hara je više od šume. Ona
je živi most između dva
sveta: kopna i mora.
Istražujemo je, poštujemo i
čuvajmo za budućnost.

*Priroda nas
povezuje.*

ŽIVO MORE

Život ispod površine Persijskog zaliva

Persijski zaliv je svet koji živi i diše. Njegove tople, plitke vode dom su izuzetno raznovrsnom morskom svetu: od sitnog planktona do šarenih riba, od rakova i delfina do drevnih grebena. Ovo jedinstveno okruženje podržava priobalne zajednice, sigurnost snabdevanja hranom i bogatu prirodnu baštinu. Ali da bismo ga sačuvali zdravim, moramo ga razumeti i delovati.

MALA BIĆA VELIKI UTICAJ

Mikroskopski fitoplankton je sićušan, ali čini osnovu mnogih lanaca ishrane. Poput biljaka, koristi sunčevu svetlost i pri rastu upija ugljen-dioksid.

*Sićušan život.
Ogroman uticaj.*

JEDINSTVENO OKRUŽENJE
Persijski zaliv je plitak, slan i topao. Ti uslovi su zahtevni, ali izuzetni za morski život. Koralni grebeni, livade morskih trava i brojne vrste zajedno čine izvanredan ekosistem.

KORALNI GREBENI
Dom mnogim vrstama

MORSKE TRAVE
Rastilišta riblje mladi

RIBE
Bogatstvo vrsta

DELFINI
Vrh mreže ishrane

*Različita bića.
Isti dom.*

*„Zdraviji zaliv
danas, svetlije
sutra.”*

*Različiti
svetovi.
Isti dom.*

ISTRAŽUJMO
OTKRIVAJMO
ŠTITIMO
ZA ZDRAVIJI
PERSIJSKI ZALIV

ČISTIJA MORA
ZDRAVIJI ŽIVOT
SVETLIJE
SUTRA

PERSIJSKI ZALIV
ISTRAŽIVANJE MORA

ŠTA MOŽEMO DA URADIMO?

Čuvajmo čistoću plaža i vode.

Birajmo ribu iz održivog ulova.

Poštujmo morska staništa.

Širimo svest.

*Mali koraci.
Veliki talasi promena.*

PERSIJSKI ZALIV
NAŠ ZAJEDNIČKI DOM

*Istraži
Razumi
Zaštiti
Zajedno*

0 50 100 200 km

Grad pun
života!

BUŠEHR

VIŠE NEGO ŠTO OČEKUJEŠ

1

DRUŽENJE

Savremeni tržni centri, prijatni kafići i zabavni prostori čine Bušehr sjajnim mestom za odmor, druženje i uživanje.

DOBRE
IDEJE
VEDRIJI
DANI

2

ISTRAŽUJ

Prošetaj živopisnim ulicama, pored starih kuća i kroz žive gradske četvrti. Uvek te čeka novo otkriće!

Novi
kutci.
Nove
priče.

3

PRIMETI OVO

Osvrni se! Prelepi detalji su svuda: tradicionalni prozori i drvena vrata, ulična umetnost, zelenilo i neobične zgrade.

Iranski
koreni.
Svetla
budućnost.

4

DA LI ZNAŠ?

Bušehr nije samo more! To je živ grad s tržnim centrima, kreativnim zajednicama, festivalima, umetnošću i bogatom istorijom.

Ovde!

Bušehr

5

OSETI GRAD

Umetnost, muzika, lokalni događaji i ljubazni ljudi daju Bušehru poseban duh. Ovde se uvek nešto dešava!

Kreativni
ljudi
Vedriji
dani

6

MESTO ZA TEBE

Bilo da voliš kupovinu, umetnost, hranu, istoriju ili boravak napolju, Bušehr ima nešto za tebe.

ISTRAŽUJ

OPUSTI SE

UČI

STVARAJ

PRIPADAJ

Isti grad.
Novi pogledi.

Nova mesta
Novi ljudi
Nove priče
Isti čudesni Iran.

JEDAN DAN U

Stari zidovi.
Plavo nebo.
Nove priče.

BUŠEHRU

Istorija uz more

Šetaj
Istražuj
Probaj
Otkrivaj

1

9.00

ISTRAŽI STARI BUŠEHR
Započni dan u istorijskoj četvrti. Prođi uskim uličicama, pored šarenih vrata i tradicionalnih kuća. Pogledaj gore, osvrni se: svaki kutak ima svoju priču.

Isto tlo.
Različita
vremena.

2

10.30

POSETA KUĆI DEHDAŠTI
Uđi u kuću Dehdašti, sagrađenu u kadžarsko doba za trgovca naftom Hadži Golamhoseina Dehdaštija. Sa središnjim dvorištem, drvenim prozorima i proziranim sobama, ona odražava osobenu arhitekturu starog Bušehra. Danas je u njoj Muzej istorije medicine Persijskog zaliva.

Istorija
živi ovde!

3

12.30

OTKRIJ STARI BAZAR
Vreme je za obilazak starog bazara! Prošetaj uličicama punim tkanina, rukotvorina, urmi, začina i zvukova svakodnevce. To je sjajno mesto da upoznaš kulturu Bušehra i možda pronađeš poseban suvenir.

Boje
Začini
Ljudi
Priče

4

17.30

ODMOR UZ OBALU
Završi dan kraj mora. Prošetaj obalom, posmatraj čamce, oseti povetarac i uživaj u zalasku sunca nad Persijskim zalivom. To je savršeno mesto za predah, razgovor s prijateljima i uživanje u pogledu.

Dobri
ljudi
Prelepi
zalasci
sunca

Ilustracija nadahnuta istorijskom arhitekturom Bušehra.

NE ODLAZI DOK
NE PROBAŠ...

Sveži morski
plodovi

Tradicionalna
hladna pića

Slatkiši od urmi

ZANIMLJIVOST!

Istorijska arhitektura Bušehra odražava vekove trgovine preko Persijskog zaliva. Ona spaja lokalni iranski stil s uticajima Indije, Arabije i Evrope.

Različiti
ljudi.
Isti dom.

PRE POLASKA

Najbolje vreme: od jeseni do ranog proleća.

Ponesi: vodu, zaštitu od sunca i fotoaparat.

Obuci: laganu odeću i udobnu obuću.

Poštuj domaćine: čuvaj čistoću i budi ljubazan.

AB DUG HIJAR

Leto u činiji

Hladan, kremast i pun svežih ukusa, ab dug hijar je jedno od omiljenih letnjih jela u Iranu. Jednostavan, zdrav i neverovatno osvežavajuć, savršen je za vrele dane!

Dobra hrana
Vedriji dani

Jednostavni sastojci.
Sjajan ukus!

Sveže
Zdravo
Iransko
Ukusno

SASTOJCI

2 šolje običnog jogurta

½-1 šolja hladne vode

2 mala krastavca

3 kašike sveže nane, bosiljka i mirodije

2 kašike oraha

1 kašika suvog grožđa (po želji)

1-2 komada tankog hleba (iskidanog)

So

Crni biber

Nekoliko kocki leda (po želji)

Suve laticice ruže (po želji)

Ukus
iranskog
leta

PRIPREMA

1

UMUTI

Sipaj jogurt u činiju. Postepeno dodaj hladnu vodu i muti dok smesa ne postane glatka i kremasta.

2

ISECKAJ

Krastavce sitno iseckaj na kockice, a sveže začinsko bilje usitni. Neka komadići budu mali kako bi svaki zalogaj imao ujednačenu teksturu.

3

POMEŠAJ

U jogurt dodaj krastavac, bilje, orahe i, po želji, suvo grožđe. Začini solju i crnim biberom, pa promešaj.

4

ZAVRŠI

Neposredno pre služenja dodaj hleb i nekoliko kocki leda. Po želji pospi suvom nanom, orasima i laticicama ruže.

SAVET ZA POČETNIKE

- Vodu dodaj postepeno.
- Jelo uvek možeš da razrediš, ali ga je teško ponovo zgusnuti.

PRILAGODI SVOM UKUSU!

Koristi grčki jogurt za gušću teksturu. Dodaj prstohvat suve nane. Probaj drobljeni led za više svežine. Laticice ruže daju poseban pečat.

SAVRŠENO ZA...

Lagan ručak
Vrele letnje dane
Druženje s porodicom i prijateljima
Otkrivanje iranskih ukusa!

Isti
sastojci.
Različite
priče.

BIRUNI

RADOZNAO UM ZA VEĆI SVET

Pre više od 1.000 godina, u Katu, gradu istorijske oblasti Horezm, dečak po imenu Abu Rajhan Biruni odrastao je postavljajući pitanja o svetu. Njegovo rodno mesto nalazi se u današnjem Uzbekistanu.

**Nije samo prihvatao odgovore:
tražio je dokaze.**

Biruni je bio iranski učenjak i jedan od velikih naučnih mislilaca svog vremena. Proučavao je nebo, Zemlju, jezike i kulture.

ŠTA JE PROUČAVAO?

Astronomiju
Zvezde, planete,
pomračenja i
kalendare.

Matematiku
Složene probleme
i nove metode.

Geografiju
Poluprečnik Zemlje i
geografske koordinate.

Jezike
Jezici su mu pomagali
da razume druge
kulture.

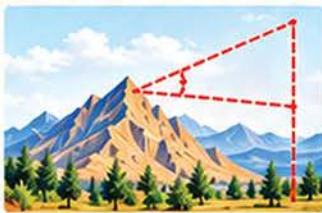

Kulture
Običaje i verovanja
raznih naroda.

Prirodne nauke
Minerale, lekove
biljke i još mnogo toga.

MERENJE ZEMLJE

Koristeći visinu planine i ugao između horizontale i vidljivog horizonta, Biruni je trigonometrijom procenio poluprečnik Zemlje, vekovima pre satelita i aviona.

PUTOVAO JE, UČIO I DELIO ZNANJE

Biruni je godinama proučavao Indiju. Naučio je sanskrit i pisao o indijskoj nauci, religijama, običajima i svakodnevnom životu.

BIRUNI U BEČU

Birunijev kip stoji u Paviljonu persijskih učenjaka u Bečkom međunarodnom centru u Austriji. Iran je 2009. poklonio paviljon u čast četvorice velikih iranskih učenjaka. Biruni drži globus, koji podseća na njegov rad u geografiji i astronomiji.

Ilustracija nadahnuta spomenikom.

HOREZMI

UM IZA ALGEBRE

Pre više od 1.200 godina Muhamed ibn Musa al Horezmi pomogao je da se promeni način rešavanja matematičkih problema. Njegove jasne metode, korak po korak, uticale su na matematiku širom sveta.

Teške probleme pretvarao je u uređene korake.

MUHAMED IBN MUSA AL HOREZMI
oko 780-850.
Persijski matematičar,
astronom i geograf

Jasni koraci.
Velike ideje.

Svetliji svet
kroz
matematiku

MATEMATIKA
ASTRONOMIJA
GEOGRAFIJA
ZNANJE ZA SVETLIJI
SVET

OD HOREZMA DO BAGDADA

Horezmi je verovatno rođen u oblasti Horezm u srednjoj Aziji. Kasnije je radio u Bagdadu, jednom od najvećih središta učenosti tog doba.

HOREZM
Rodno mesto

BAGDAD
Središte naučnog rada

OD AL DŽABRA DO ALGEBRE

Horezmi je napisao čuvenu knjigu koja je izložila sistematizirane metode rešavanja linearnih i kvadratnih jednačina. Reč algebra potiče od „al džabr“, izraza iz naslova knjige.

AL DŽABR → ALGEBRA

Nije stvorio algebru ni iz čega: pomogao je da se ranije ideje urede u sistematiziranu oblast proučavanja.

URAVNOTEŽI OBE STRANE

$$x + 3 = 7$$

Oduzmi 3 sa obe strane.

$$x = 4$$

Jednačina je poput uravnotežene vage: sve što uradiš jednoj strani moraš uraditi i drugoj.

OD IMENA DO ALGORITMA

Njegovo ime zapisivano je na latinskom kao Algoritmi. S vremenom je iz njega nastala reč algoritam: jasan niz koraka za rešavanje problema.

HOREZMI → ALGORITAM

BROJEVI NA PUTOVANJU

Horezmi je pisao o indoarapskom brojevnom sistemu. Kasniji latinski prevodi dela povezanih s njegovom aritmetikom pomogli su da se te cifre prošire Evropom.

INDIJA ISLAMSKI SVET EVROPA

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Nije izmislio nulu. Brojevni sistem razvio se u Indiji, a učenjaci različitih kultura proučavali su ga i širili.

VIŠE OD MATEMATIKE

Astronomija
Sastavljao je
astronomske tablice.

Geografija
Beležio je koordinate mnogih
mesta i unapređivao
geografske podatke.

Matematika
Razvijao je sistematizirane
metode aritmetike i algebre.

ZAŠTO JE TO VAŽNO?

Algoritmi danas pomažu računarima, telefonima, igrama, mapama i pretraživačima da izvršavaju zadatke korak po korak.

Njegove ideje povezuju drevnu učenost s digitalnim svetom.

ŠTA MOŽEMO NAUČITI?

- ✓ Podeli veliki problem na manje korake.
- ✓ Jasno objasni postupak.
- ✓ Uči od različitih kultura.
- ✓ Proveri odgovor.
- ✓ Usavršavaj svoje ideje.

Različite kulture.
Zajedničko znanje.

ZANIMLJIVOSTI!

1. Reč algebra potiče od „al džabr“.
2. Reč algoritam povezana je s Horezmijevim imenom.
3. Radio je u Bagdadu tokom islamskog zlatnog doba.
4. Pisao je i o astronomiji i geografiji.
5. Njegova dela vekovima su uticala na učenjake.

IDEJE

LJUDI

KULTURE

MATEMATIKA

SVETLIJE SUTRA

ŠAHRIJAR

Iste planine.
Drugačiji ja.

Pesnički dom

REČI KOJE POVEZUJU SRCA.

Neke pesme ostaju s nama jer u njima osećamo dom. Govore o mestima, uspomenama i osećanjima koja svi poznajemo, čak i kada nismo živeli istim životom. U tome je čar Šahrijarove poezije.

Sejed Mohamad Hosein Behdat Tabrizi (1906-1988), poznat pod pesničkim imenom Šahrijar, bio je iranski pesnik koji je pisao na persijskom i azerbejdžanskom. Njegova poezija poznata je po toplini, jednostavnosti i dubokim osećanjima.

DVA JEZIKA, JEDNO SRCE

Šahrijar je pisao na persijskom i azerbejdžanskom. Svaki jezik pružao mu je nov način da izrazi ljubav, sećanja, prirodu i ljude oko sebe.

Njegove pesme povezuju klasičnu persijsku pesničku tradiciju sa svakodnevicom i glasovima običnih ljudi.

Pravi pesnik
može obične
trenutke
pretvoriti u
trajnu lepotu.

TABRIZ

SEĆANJE

LJUBAV

LJUDI

POEZIJA

ZAŠTO JE I DANAS VAŽAN

Šahrijarova poezija podseća nas da odrastanje ne briše korene. Možemo otići iz rodnog kraja, ali mesta koja volimo i ljudi koji nas oblikuju zauvek ostaju u nama.

Njegovo delo pokazuje da poezija može biti jednostavna, iskrena i duboko ljudska, a ipak izuzetna.

Dom nije samo mesto.
Može biti osećanje,
uspomena ili čak pesma.

RAZMISLI O TOME

Koje mesto za tebe
predstavlja dom?

Koje uspomene želiš da
sačuvaš?

Kako nam poezija može
približiti sopstvenu prošlost?

OBRAĆANJE PLANINI

Jedno od Šahrijarovih najpoznatijih dela, „Hejdar Babi selam” (Pozdrav Hejdar Babi), napisano je na azerbejdžanskom. U ovoj pesmi obraća se Hejdar Babi, planini iznad Hoşgenaba, sela povezanog s njegovim uspomenama iz detinjstva.

Planina postaje
slušalac koji čuva
čitav život priča.

I planine pamte.

18. SEPTEMBAR

Godišnjica Šahrijarove smrti u Iranu se obeležava kao Nacionalni dan persijske poezije i književnosti.

Na svakom jeziku njegove
reči dopirale su do srca.

ŠAMS TABRIZI I MOLAVI BALHI

*Susret koji je
promenio poeziju*

JEDAN SUSRET.
JEDNO SMELO PITANJE.
ŽIVOT ISPUNJEN POEZIJOM.

Godine 1244. Šams Tabrizi stigao je u Konju. Susret s Molavijem Balhijem promenio je tok Molavijevog života i poezije.

Šams Tabrizi bio je putujući mistik poznat po neustrašivim pitanjima. Molavi Balhi već je bio cenjeni učenjak i učitelj. Njihovi razgovori povezali su proučavanje i životno iskustvo.

SNAGA PITANJA

Predanje pamti Šamsa Tabrizija kao učitelja koji je podstakao Molavija Balhija da pogleda izvan knjiga i zapita se šta znanje znači u životu koji se živi punim srcem.

MOLAVI BALHI

ŠAMS TABRIZI

DVA PUTA, JEDNA POTRAGA
Molavi Balhi doneo je godine proučavanja. Šams Tabrizi doneo je izazovna pitanja. Zajedno su istraživali prijateljstvo, veru, ljubav i potragu za istinom.

KAD JE ODSUSTVO POSTALO POEZIJA

Šams Tabrizi napuštao je Konju više puta. Posle konačnog nestanka, oko 1247, njegova sudbina ostala je nepoznata. Molavi Balhi odgovorio je na gubitak poezijom. Mnoge od tih lirskih pesama sakupljene su u „Divanu Šamsa Tabrizija“.

TRAJNO NASLEĐE

Njihov susret pomogao je da se oblikuje Molavijev glas. Vekovima kasnije njegova poezija i dalje poziva čitaoce da duboko promišljaju ljubav, gubitak, prijateljstvo i duhovni rast.

*Neki susreti
menjaju pravac
života.*

MADŽIDOVA PRIČA

IZ LJUBAVI PREMA KNJIGAMA

Upoznajte Madžida, radoznalog iranskog dečaka koji pronalazi priče na najneobičnijim mestima. Jedan običan odlazak u prodavnicu u komšiluku postaće početak doživotne ljubavi prema čitanju.

Nadahnuto „Pričama o Madžidu” Hušanga Moradija Kermanija.

Bio je letnji
raspust, a ja
gotovo da nisam
imao šta da radim.

Dobra
hrana
Srećniji
ljudi

SVEŽE DOBRO
DOMAĆE

ORAŠASTI
PLODOVI
ZAČINI
ČAJ
SUVO VOĆE
ZDRAVA HRANA

SVETLIJE
SUTRA

Farhad je istrgao list stare knjige,
savio ga u fišek i napunio.

Još listova postalo je ambalaža za
šećer u kockama, čaj i kurkumu.

Baci te papire,
Madžide.

U redu,
mama.

Ali to nisu bili obični
papiri.

Bilo je to osam
uzastopnih stranica
jedne knjige.

Priča...

SVEŽE
DOBRO
DOMAĆE

Dobra
hrana
Srećniji
ljudi

Gospodine
Farhade! Gde je
ostatak te knjige?

Koje knjige,
sine? Nemam ja
knjige.

One iz koje ste
kidali listove da
uvijete
namirnice?

Molim vas, dajte da
je pročitam.
Odmah ću je vratiti.

Šta će ti
ostatak knjige?

Želim da saznam
šta se dogodilo
dečaku koji je
pobegao.

Ovo nije knjižara, a ja
nisam knjižar.

Ti listovi služe da uvijek
šećer, čaj, pasulj i
kurkumu.

Kupiću je od
vas!

Doneću vam čak
besplatno sve svoje
stare školske papire!

Nađi neku drugu
zanimaciju, sine.

Nije ga bilo lako
ubediti.

Ali bio sam
uporan.

FUUUŠ!

Šta to radiš?!

To je bila so!
Oči me peku!

So...?

Samo sam hteo
da pomognem.

Oprostite. Doneo
sam vodu da
isperete oči.

Bar ćete sada
imati slane oči...

TRAS!

PLJUS!

ŠEĆER

Uostalom,
njegova ruka je
udarila činiju.

ZVEK...
ZVEK...
ZVEK...

Dobro je što
je činija bila
od bakra.

Da je bila keramička,
razbila bi se u milion
komadića.

Farhad je konačno popustio.

Sačekaj ovde.
Možda znam
gde je.

SAMO ZA
OSOBLJE

Našao sam je.

Stvarno jeste!

Hvala! Vratću je
čim je pročitam!

Uzmi,
Madžide. Vрати
je kad završiš.

Hvala!

FIJU!

Čuvaj je!

O, ne!

PLJUS!

Nisam želeo da brinem Banu, pa sam otišao u tihi vrt blizu naše kuće.

Pažljivo sam očistio knjigu i osušio je maramicom koju mi je Banu dala.

Posle 22. dolazila je 33. strana.

Deset stranica... Nestale su!

Možete li mi reći ko je dobio ostale stranice?

Žao mi je, Madžide. Ne znam.

Farhad ih je već upotrebio da uvijek namirnice drugim mušterijama.

Pre nego što sam je vratio, zapamtio sam naslov.

BEG U PLANINE

Ali nisam mogao da zaboravim knjigu, ni ostatak njene priče.

Bio sam kao žedan čovek kome je samo kap hladne, bistre vode dotakla usne.

Kao neko ko je okusio samo malo i pozeleo još.

ŠUME HARA

Gde se kopno susreće s morem

Duž južne iranske obale, gde se kopno susreće s Persijskim zalivom, raste jedinstvena šuma s korenjem u moru. To su šume Hara: ekosistemi mangrova koji se menjaju s plimom i osekom i pružaju dom nebrojenim živim bićima.

Različite vode. Isti dom.

1

ŠUMA KOJA SE MENJA

Kad nadolazi plima, morska voda prolazi između stabala i pokriva veći deo šume. Nekoliko sati kasnije voda se povlači, otkrivajući tamno blato, isprepletano korenje i tragove malih stvorenja.

Posebno korenje pomaže drveću da diše i dok voda nadolazi i povlači se.

3

VIŠE OD DRVEĆA

Šume Hara uglavnom čini vrsta *Avicennia marina*. Ona podnosi slanu vodu, jaku vrućinu i muljevito tlo, uslove koje većina drveća ne bi izdržala. Korenje zadržava tlo, pruža zaklon i održava obalu živom.

Avicennia marina

DA LI ZNAŠ?

Rezervat biosfere Hara pridružio se UNESCO-voj Svetskoj mreži rezervata biosfere 1976. godine.

Otpornije obale Svetlije sutra

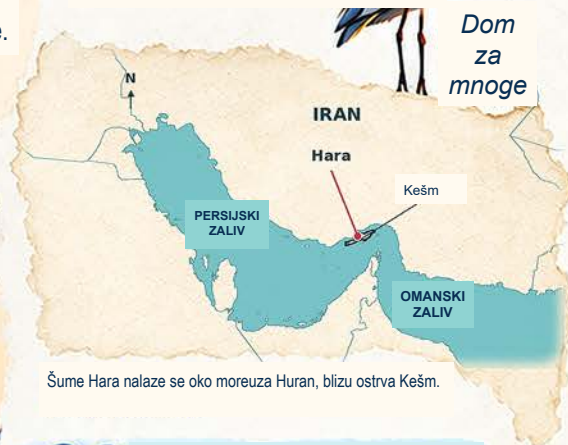
2

SKRIVENI SVET

Ribe, rakovi i druge morske životinje nalaze zaklon među korenjem. Ptice gaze plitkom vodom tražeći hranu. Sitne ribe povlače se s vodom, dok druge ostaju zaštićene u kanalima. Ovde niko ne živi sam: šuma je zajedničko delo.

Dom za mnoge

Šume Hara nalaze se oko moreuza Huran, blizu ostrva Kešm.

ŽIVA POVEZANOST

Hara je više od lepog predela. To je živi sistem, mesto gde su povezani kopno, more, životinje i ljudi. Kada ga štitimo, čuvamo svetliju budućnost.

Različite
vode.
Isti dom.

SKRIVENI JUNACI

Mangrove: superheroji prirode s korenjem!

Mangrove su više od drveća: one su prirodni čuvari. Njihovo isprepletano korenje pruža zaklon ribljolj mladi, rakovima i pticama, a pomaže i da voda bude čistija. Štite obale od oluja i erozije, dok njihovo tlo po hektaru može skladištiti nekoliko puta više ugljenika od mnogih kopnenih šuma.

Radoznalost
danas.
Zdravije
sutra.

ČISTIJA MORA
Mangrove filtriraju
zagađujuće materije i
pomažu da voda ostane
zdrava.

SIGURAN DOM
Pružaju zaklon ribama,
rakovima, pticama i
mnogim drugim vrstama.

OTPORNIJE OBALE
Korenje smanjuje
energiju talasa i štiti
obalu od oluja.

HLADNIJA PLANETA
Po hektaru mangrove
mogu skladištiti nekoliko
puta više ugljenika od
mnogih kopnenih šuma.

Zdrave
obale.
Srećnija
budućnost.

Više
mangrova.
Svetlije
sutra.

DAH BUŠEHRA

Kako nej-anban pretvara vazduh u slavlje

Pre nego što ugledaš muzičare, možda ćeš već čuti nej-anban. Njegov zvuk je vedar, snažan i nemoguće ga je zanemariti. Uzdiže se iznad pljeskanja i bubnjeva, unosi pokret u vazduh i pretvara svaki prostor u slavlje.

Nej-anban je tradicionalna vrsta gajdi koja se svira na jugu Irana, naročito u Bušehru i susednim priobalnim oblastima. Njegovo ime spaja dve persijske reči: nej, što znači cev ili svirala, i anban, što znači mešina.

GLAS SA OBALE

U Bušehru nej-anban prati proslave, okupljanja i svakodnevni život uz more. Njegov snažan ton odgovara otvorenom prostoru i probija se kroz žamor, obalske vetrove i ritam udaraljki.

OD TRADICIJE DO DANAS

Tradicionalni zvuci ne ostaju zamrznuti u prošlosti. Njihovi ritmovi, izrazi i slike nastavljaju da žive u savremenoj iranskoj muzici. Neke moderne pesme preuzimaju pokret bandarijskih ritmova, muzičkog stila s juga, kroz jezik, melodiju i motive mora, palmi, mornara, proslava i instrumenata.

Ljudi
Obala
Ista priča

KAKO FUNKCIONIŠE?

01

VAZDUH U MEŠINI
Muzičar duva vazduh u mešinu, obično napravljenu od kozje kože. Vazduh ostaje u njoj.

02

PRITISAK RUKE
Pritiskanjem mešine ispod jedne ruke potiskuje se ravnomeran mlaz vazduha kroz svirale.

03

DVOSTRUKA SVIRALA
Vazduh prolazi kroz dve paralelne svirale. Njihovi jezički zvuče zajedno i stvaraju snažan, živ ton nej-anbana.

*Dah, pritisak, ritam i
ukrasi deluju zajedno
i nej-anban oživljava.*

Geloband
Izvodi Erfan Tahmasbi

„Geloband” spaja savremeni iranski pop sa živim duhom muzike juga. Stihovi pominju reku Karun, nej-anban, palme, kapetana, Abadan i radosno svadbeno slavlje.

PESMA VRABACA

Film o onome što nosimo sa sobom

Odbegli noj pokreće priču. Karim radi na farmi nojeva nedaleko od Teherana. Kada ptica pobjegne, on gubi posao. Slušni aparat njegove ćerke je oštećen, a novca već nema dovoljno. Odlazi u Teheran da ga popravi i neočekivano nalazi posao vozača motocikla-taksija.

Počinja da prevozi putnike motociklom kroz Teheran. Grad mu nudi brzinu, novac i odbačene predmete koji još deluju korisno. Vrata, antene, komadi metala i pokvareni aparati postepeno pune porodično dvorište. On veruje da skuplja vrednosti, dok nas film poziva da primetimo koliko ga to skupljanje košta.

FILM U DETALJIMA

Reditelj Madžid Madžidi nikada izričito ne najavljuje Karimovu promenu. Gradi je ponavljanjem, zvukom i kontrastom: nemirni teheranski saobraćaj naspram otvorenog predela kraj Karimove kuće; težina odbačenih predmeta naspram kretanja ptica.

Reza Nadži prenosi istu napetost pogledima, nestrpljivim pokretima i kratkim oklevanjima. Karim nije ni junak ni negativac, već čovek čija se želja da obezbedi porodicu zapliće s ponosom i posedovanjem.

Madžidi veruje da će publika primetiti te promene, umesto da joj objašnjava šta da oseća. Koliko možemo nositi pre nego što nas ono što posedujemo počne vući u drugom pravcu?

OBRATI PAŽNJU

- Kako predmeti ispunjavaju kadar.
- Kako ptice iznova nagoveštavaju slobodu i bekstvo.
- Na kontrast gradske buke i trenutaka tišine.

O FILMU

Reditelj: Madžid Madžidi
Iran • 2008 • 96 minuta
Jezici: persijski i azerbejdžanski
Glavna uloga: Reza Nadži

Nagrada: Srebrni medved za najboljeg glumca, Međunarodni filmski festival u Berlinu, 2008.

film
n.

ZAJEDNO

UZ ČAJ

*Ko odlučuje
kako izgleda dobar život?*

MAJČIN PLAN

Darja Rezaji ima plan za ćerkinu budućnost, a u njemu je čak i pažljivo sastavljena tabela! Poredi iransko-američke neženje, uverena da će pravi brak Mini doneti stabilnost i sreću.

ĆERKINI SNOVI

Na svoj dvadeset peti rođendan Mina se oseća sve zarobljenijom razgovorima, očekivanjima i tuđim planovima. Želi sama da bira, čak i kada to nije lako.

DVA SVETA, JEDNA PRIČA

Kada još jedan pokušaj provodadžisanja propadne, majka i ćerka zajedno odlaze u Iran. Za Minu je to povratak u mesto iz detinjstva, koje joj je sada i poznato i promenjeno. Putovanje donosi stare uspomene i nova pitanja.

VIŠE OD RASPRAVE

„Zajedno uz čaj” ne govori samo o dva različita mišljenja. To je priča o ljubavi, identitetu, porodici i mnogim oblicima „dobrog života”. Pokazuje kako ljudi mogu duboko voleti jedni druge, a ipak želiti različite stvari.

O KNJIZI
Autorka: Mardžan Kamali
Jezik: engleski
Prvo izdanje: 2013.
Izdavač: Ecco / HarperCollins
Obim: 256 strana
Napomena za čitanje: najbolje je istraživati je uz roditelja ili nastavnika.

*Dve kulture.
Dve generacije.
Jedna neraskidiva veza.*

*Teheran
Različite ulice.
Ista srca.*

ZAJEDNO UZ ČAJ

MARDŽAN KAMALI
ZAMZAM - zamišljena ilustrovana
korica

*Priča o
porodici,
izboru i
pronalaženju
sopstvenog
puta.*

*Ista
porodica.
Različiti
snovi.
I dalje
zajedno.*

*Nova mesta.
Nova pitanja.
Isto srce.*

*Ponekad je
međusobno
razumevanje veća
pobeda nego
pobeda u raspravi.*

KAD NJIHOVE REČI POSTANU TVOJE MISLI

*Kako ono što čujemo postaje
ono što govorimo sebi*

„Previše si
osetljiva.”

Od svega
praviš veliki
problem.

Teška si
osoba.

Uvek previše
razmišljaš.

Sve
upropastiš.

Moje
misli su
važne.

Ista
devojka.
Novi
pogled.

Dobre
misli.
Vedriji
dani.

*Nije svaka misao u
tvojim glavama potekla od
tebe.*

*I ne zaslužuje svaka
da ostane.*

*Blaži
um.
Vedriji
dani.*

„PREVIŠE SI OSETLJIVA.”

To se izgovori za manje od dve sekunde. Ali ako to dovoljno često čuješ, jednog dana druga osoba više neće morati ni da kaže. Možda ćeš početi da govoriš to umesto nje.

ODJEK

Neke rečenice opisuju šta se dogodilo. Druge pokušavaju da odrede ko si.

„Pogrešila si” ostavlja prostor za novi pokušaj.

„Sve upropastiš” pretvara jedan trenutak u identitet.

Osuda ponavljanjem postaje poznata, ali poznato nije isto što i istinito.

PREISPITAJ MISAO

Kada pomisliš „Nisam dovoljno dobra”, zastani i zapitaj se:

- Na čiji glas ovo liči?
- Da li opisuje mene ili samo nešto što sam doživela?
- Kako ovu rečenicu mogu učiniti istinitijom?

„Ja sam promašaj” postaje „Nisam uspela u nečemu što mi je bilo važno”.

„Previše sam osetljiva” postaje „To me je povredilo, a moja osećanja zaslužuju pažnju”.

TI MOŽEŠ DA BIRAŠ

Promena rečenice ne briše ono što se dogodilo. Ona sprečava da jedno iskustvo postane ceo tvoj identitet.

Tvoj unutrašnji glas pripada tebi. Pomozi mu da govori iskreno i blago.

*Ako se povređujuće reči ponavljaju,
razgovaraj s odraslom osobom kojoj
veruješ. Ne moraš sama da se nosiš s
njima.*

U REDU
JE
OSEĆATI.

Ista
priča.
Vedrija
ti.

KUTAK ZA IGRU

Mali tragovi. Velika otkrića.

Dobre
ideje.
Bistriji
um.
Vedriji
dani.

Istraži
Iran.
Gledaj.
Razmišljaj.
Čudi se.
Ponovi.

1

SKRIVENI KOD

Svaki predmet predstavlja slovo. Pomoću tragova sastavi englesku reč.

= T

= R

= A

= V

= E

= L

1. Prvi predmet je tradicionalna pločica.
2. Reč ima 6 slova.
3. Treće slovo odgovara voću.
4. To je nešto što možeš da radiš i na šta te Iran poziva.

2

KOJA SENKA?

Samo jedna senka odgovara predmetu. Možeš li da je pronađeš?

A

B

C

D

E

F

Reč koja uvek
vodi ka novim
pričama.

Gledaj
pažljivo.
Detalji su
važni.

3

TAJNI PUT

Pronađi jedini put koji vodi do blaga.

POČETAK

Blago
čeka.

Različiti
putevi.
Svetliji
horizonti.

Ormuz

*Malo ostrvo
s velikom pričom.*

*Različite
boje.
Jedno ostrvo.
Čitav svet
čuda.*

NEOČEKIVANI IRAN

KAD MORE POCRVENI

*Ormuz:
gde boje
pričaju priče.*

Prirodno čudo koje oblikuje tlo bogato gvožđem.

Na rubu ovog malog iranskog ostrva kopno radi nešto izuzetno: boji more.

Tlo bogato gvožđem dopire do obale. Kada kiša ili talasi prenesu njegove sitne čestice u plićak, voda nakratko može postati grimizna.

Ali crvena je tek početak.

Kreni dalje i ostrvo se ponovo menja: zlatna, bela, narandžasta i ljubičasta pojavljuju se na liticama i u dolinama, zahvaljujući soli, glini i stenama bogatim mineralima.

Ovde pogled nikada nije isti. Zavoj staze otkriva novu boju. Promena sunčeve svetlosti preobražava stene. Jedan talas iznova iscrtava obalu.

Ormuz ti ne pokazuje samo nešto neočekivano. Svakim korakom otkriva nešto što nikada ranije nisi video.

*Neka mesta
ne menjaju
samo pogled.
Menjaju tebe.*

Paleta same prirode

CRVENA
ZLATNA
BELA
NARANDŽASTA
LJUBIČASTA
SVE JE STVARNO

*Ponesi
samo
uspomene.*

*Malo ostrvo.
Veliki doživljaji.*

*Istraži
Iran.
Gledaj.
Razmišljaj.
Čudi se.
Ponovi.*

*Nova
mesta.
Svetliji
pogledi.*

*Prirodna paleta Ormuza: posmatraj, divi
se i ostavi svako zrnce tamo gde
pripada.*

ŠIFRA BOJA: ORMUZ

OSTRVO TI JE OSTAVILO PORUKU.

Devet obojenih fragmenata skriveno je u predelu Ormuza. Svaki nosi po jedno slovo.

Pronađi ih. Poveži njihove boje s nizom ispod. Zatim poređaj slova da otkriješ englesku poruku koju ostrvo želi da ti prenese.

GLEDAJ PAŽLJIVO.
PRVA BOJA JE LJUBIČASTA.

PRONAŠAO SI?
Ormuz je možda poznat po jednoj nezaboravnoj boji, ali pravo iznenađenje ostrva jeste sve ono što se nalazi iza nje.

Ostrvo
Ormuz

B

O

N

E

D

Y

E

R

D

OSTRVO
ORMUZ

ZAMZAM PUTNIČKA MARKA

ORMUZ • IRAN

JEDNA REČ, JEDAN SVET

*Putuj dalje
nego što zamišljaš.*

Jedna reč može nositi
različita značenja, različite
priče, pa čak i različite
svetove.

MEHR

مهر / مِهْر

*Mala promena.
Velika razlika.*

مِهْر
MEHR

Dobrota. Naklonost. Briga.

Malo topline među ljudima. Mehr
ne možeš držati u ruci, ali ga uvek
možeš osetiti. U načinu na koji se
odnosimo prema prijateljima,
ljubavi u porodici i malim dobrim
delima koja stvaraju svetliji svet.

*Dobri ljudi.
Vedriji dani.*

*Dobri
prijatelji.
Vedriji
dani.*

*Vedrija ti.
Svetliji Iran.*

مُهر
MOHR

Pečat. Žig. Oznaka.

Promeni izgovor. Ista tri persijska
slova mogu značiti i pečat: oznaku
koja pokazuje odakle nešto potiče
ili kome pripada.

*Mali detalji.
Velike priče.*

مهر
MEHR

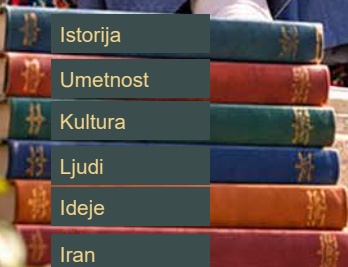
Mesec. Novi početak.

Mehr je i naziv sedmog meseca iranskog
kalendara, kada se škole ponovo
otvaraju i počinje nova školska godina.

Nove sveske.
Nove učionice.
Novi prijatelji.
Nove priče koje tek treba da se dogode.

*Ista reč.
Novi počeci.*

دختران
آینده سازند

JEDNA REČ, JEDAN SVET

MEHR

مهر

Reč puna topline

Na persijskom, mehr može značiti dobrotu, naklonost, toplinu, pa čak i sunce. To je reč koja čini da svet izgleda svetlije.

مهربان
MEHRABAN

Dobar, brižan i nežan. Mehraban osoba pomaže drugima da se osećaju sigurno i cenjeno.

بامهر
BA-MEHR

Pun topline. Može opisati glas, osmeh ili gostoljubiv dom.

مهرورزی
MEHRVARZI

Dobrota na delu: pomaganje, deljenje, slušanje i odluka da nam bude stalo.

Različiti
putevi.
Isti mehr.

Dobri ljudi.
Prelepa mesta.
Vedriji dani.

Topliji
ljudi.
Svetliji
svet.

Malo mehra
može ulepšati
čitav dan.

DŽAMIJA NASIR OL MOLK

Više od
džamije.
Osećanje.

KADA SVETLOST POSTANE DEO ARHITEKTURE

Neka mesta ne pokazuju ti samo lepotu, već čine da je osetiš. Džamija Nasir ol Molk u Širazu jedno je od njih. Otkriva se polako, sloj po sloj, poput priče ispričane svetlošću, bojom i tišinom.

POSTEPENO OTKRIVANJE

Iz dvorišta džamija deluje mirno i skladno. Uđi i čarolija počinje. Sunčeva svetlost prolazi kroz sedam drvenih vrata s obojenim staklima, slikajući pod, zidove i stubove nijansama crvene, plave, zelene, ružičaste i žute.

MOZAIK UMETNOSTI

Svaki detalj priča priču: od lukova obloženih pločicama i rezbarenih stubova do cvetnih šara koje se šire zidovima. Boje nisu samo ukras, već deo same arhitekture.

SAGRAĐENA U ŠIRAZU

Džamija je podignuta po nalogu Mirze Hasana Alija Nasira ol Molka između 1876. i 1888. godine i remek-delo je iranske arhitekture kadžarskog doba. U izuzetnom skladu spaja pločice, kamen, opeku, kaligrafiju, drvene rešetke i obojena prozorska stakla.

Svetlost
sve
pretvara u
umetnost.

Sunčeva svetlost
kroz hiljadu boja.

Detalji koji
nadahnjuju.

Šare bez
kraja.

POGLEDAJ DALJE OD FOTOGRAFIJE

Danas je molitvena sala poznata s fotografija, ali njena lepota menja se s vremenom, smerom i kretanjem sunčeve svetlosti. Za nekoliko minuta na podu se pojavljuju nove šare. Svetlost ne ukrašava samo građevinu: ona otkriva kako arhitektura funkcioniše.

Mesto gde
istorija još blista.

SVETLOST MENJA SVE

**U DŽAMIJI NASIR OL MOLK
NIJEDNA DVA TRENUTKA NISU ISTA.**

Lepota ove džamije neprestano je u pokretu. Dok sunce putuje nebom, svetlost ulazi pod različitim uglovima, stvarajući nove boje, šare i atmosferu. To je mesto gde vreme postaje vidljivo.

*Isti
prostor.
Drugo
vreme.
Druga
čarolija.*

*Druga
svetlost.
Vedriji
ti.*

TOKOM DANA

Posmatraj kako se džamija menja od jutra do popodneva.

SVITANJE
Blago i nežno

JUTRO
Vedro i šareno

PODNE
Živopisne šare

POPODNE
Nežnije i toplije

OSMIŠLJENA U SKLADU S PRIRODOM

Zapadna molitvena sala ima drvena vrata s obojenim staklima. Pošto su okrenuta ka istoku, jutarnja sunčeva svetlost prolazi pravo kroz njih i ispunjava prostor promenljivim šarama boja.

Vrata ka istoku
dočekuju
jutarnje sunce.

„Svetlost ovde nije samo nešto što vidiš, već nešto što osećaš.“

BOJE SA SVRHOM

Obojeno staklo filtrira sunčevu svetlost i nežno je širi molitvenom salom. Promenljiva svetlost stvara mirnu atmosferu za razmišljanje i molitvu.

Svetlost
sve
pretvara u
umetnost.

Detalji koji
nadahnjuju.

MESTO ZA SVE

Danas posetioci iz celog sveta dolaze da vide džamiju. Njena arhitektura pokazuje kako boja, geometrija, zanatsko umeće i svetlost mogu pretvoriti istorijsku građevinu u zajednički kulturni doživljaj.

Šare bez
kraja.

Mesto gde
istorija još blista.

VIŠE OD BRODA

Nasleđe koje još plovi

Duž toplih obala Persijskog zaliva vešti majstori vekovima grade brodove lendž. Oni su više od plovila: povezuju ljude, prirodu i znanje. Oblikuje ih more, grade se rukom, a umeće se prenosi s generacije na generaciju.

LJUDI
Zajednice povezane morem.

PRIRODA
Prilagođeni vetru, talasima i životu uz obalu.

ZNANJE
Veštine prenošene generacijama.

Iste vode. Nove priče.

ISTE VEŠTINE.
SVETLIJE SUTRA.

ALATI VEČNOG ZANATA
Jednostavnim, ali preciznim alatima graditelji lendža ručno oblikuju svaki komad drveta. Tesla, testera, dleto i merno uže možda deluju starinski, ali u iskusnim rukama stvaraju nešto izuzetno.

Tesla
za oblikovanje

Ručna testera
za sečenje

Dleto
za rezbarenje

Merno uže
za preciznost

DRVO ODABRANO ZA MORE
Graditelji biraju izdržljivo drvo koje podnosi zahtevne morske uslove. Različite vrste koriste se za različite delove plovila.

Tikovina (saj)
Trajna i otporna na vodu.

Konar
Lokalno tvrdo drvo za pojedine delove.

Kerat
Čvrsto lokalno drvo tradicionalnih graditelja.

Različita putovanja. Isti koreni.

„Lendž se ne gradi samo od drveta. Gradi se od iskustva, strpljenja i dubokog razumevanja mora.”

Živo nasleđe za nove horizonte.

UNESCO je 2011. tradicionalne veštine gradnje i plovidbe iranskim lendževima u Persijskom zalivu upisao na Listu nematerijalnog kulturnog nasleđa kome je potrebna hitna zaštita.

IRAN GRADI ŠIRE HORIZONTE

SAVREMENA BRODOGRADNJA. SNAŽNIJE SUTRA.

Od teretnih do savremenih trgovačkih brodova, iranska brodogradilišta pretvaraju planove u stvarnost. Uz vešte inženjere, naprednu tehnologiju i duboko pomorsko nasleđe, Iran gradi brodove koji povezuju luke, podržavaju trgovinu i otvaraju nove horizonte preko mora.

PROJEKTOVANJE IDEJE DOBIJAJU OBLIK

Inženjeri brodogradnje koriste napredne programe da osmisle svaki detalj, od oblika trupa do pogonskih sistema, unapređujući bezbednost, efikasnost i rad broda.

GRADNJA VEŠTE RUKE, STVARNI NAPREDAK

Čelične ploče precizno se seku, oblikuju i zavaruju. Ogromni delovi spajaju se deo po deo u brodogradilištima duž južne obale Irana.

PLOVIDBA SNAŽNIJE SUTRA

Kada je završen, svaki brod prolazi pažljiva ispitivanja pre nego što zaplovi, noseći teret i povezujući luke kroz domaće i međunarodne vode.

*Više od brodova.
Gradimo veze.
Gradimo prilike.
Gradimo snažniji
Iran.*

KLJUČNE ČINJENICE

TERETNI BRODOVI
Povezuju svetsku trgovinu.

TANKERI
Omogućavaju transport energenata.

ODOBALNE KONSTRUKCIJE
Za rad na moru.

STRUČNI RADNICI
Inženjeri, tehničari i zanatlije.

**SNAŽNIJA INDUSTRIJA
SVETLIJA BUDUĆNOST
NOVI HORIZONTI**

IRANSKA
BRODOGRADNJA

POVEZUJE LJUDE,
IDEJE I MOGUĆNOSTI

Dobro

*Pretvori trenutak u priču.*Nura Sadat Hajaei
Iran

Noć kada nismo spavali

Jedne večeri otac me je pogledao i rekao: „Nemoj rano na spavanje. Idemo u ponoćnu pustolovinu.“ Nije otkrio odredište. Kako je noć odmicala, pojavile su se tirkizne kupole i svetleći zeleni minareti Džamkarana. To je bilo iznenađenje. Proveli smo noć tamo, moleći se, razgovarajući i zajedno čekajući svitanje. Na tom mirnom mestu osetila sam nešto što teško mogu da opišem: nadu. Te noći naučila sam da neki od najlepših trenutaka u životu nisu planirani. Dogode se kada smo prisutni, s ljudima koje volimo, na mestima koja nam dotiču srce.

„Neka putovanja zauvek ostaju u srcu.” ❤️Ajsan Mardohi
Iran

Šta me je planina naučila

Tog jutra majka nije rekla: „Idemo na planinarenje.“ Samo mi je pružila torbu i rekla: „Dodi, hoću nešto da ti pokažem.“ Penjale smo se planinom, preko kamenja i suve zemlje, dok se nije zaustavila kraj male zelene biljke. „Ovo je kangar“, rekla je, divlja planinska biljka koja raste među stenama. Pokazala mi je kako da je pronađem, kako da je nežno izvadim iz zemlje i kako da ostavim manje biljke. Tog dana naučila sam da priroda daje svoje blago onima koji pažljivo gledaju, poštuju je i znaju kada treba uzeti, a kada ostaviti. Planina me je naučila strpljenju, zahvalnosti i primećivanju malih čuda oko nas.

„Planina ne otkriva svoje tajne svakome.” ♡

GLASOVI IRANA

*Tri mlada glasa.
Tri lične priče.
Jedan Iran, viđen iznutra.*

Sadžad Masudi
Mašhad, Iran

Ručak u vremeplovu

Obećali su mi ručak. Niko nije pomenuo vremeplov. Baba Godrat nije bio samo restoran, već putovanje. Iza ulaza stajale su visoke police, tradicionalne radnje i starinski automobil. Dok smo okretali ključ, zamišljao sam vožnju u drugo stoleće. Na trenutak nisam samo ručao: zakoračio sam u istoriju. Iran je pun mesta gde prošlost i sadašnjost žive jedna uz drugu. Ponekad je dovoljan običan obrok da shvatiš koliko su blisko povezane.

*Različiti
ljudi.
Isti dom.*

*Ljudi
Mesta
Trenuci
koji nas
oblikuju*

*Isti
koreni.
Viši
snovi.*

MORE BIRA TEBE

Za Hamida Džoharija pomorstvo je više od zanimanja. To je život oblikovan ljubavlju, iskušan daljinom i meren pređenim okeanima.

Hamid Džohari započeo je profesionalni život na moru 2002. godine. Počeo je kao mazač, pomažući u podmazivanju i održavanju brodskih mašina. S vremenom i iskustvom napredovao je kroz različite tehničke i mehaničarske poslove u mašinskom prostoru. Neko vreme radio je i kao član straže. Četvoročasovne smene često je provodio sam ispod palube, okružen stalnim ritmom motora i mašina. Ipak, samoća ga nikada nije oterala s mora.

„Rad na moru zahteva ljubav“, kaže.
„To je kao izbor osobe s kojom ćeš deliti život. Ako ta ljubav nije iskreno tvoja, neće trajati.“

Džohari je jednom pokušao da ostavi more iza sebe. Ponuđeno mu je rukovodeće mesto u fabrici, a kasnije je radio za stolom. Ni na jednom poslu nije se osećao kao kod kuće.

„Nisam mogao da izdržim“, priseća se. „Vratio sam se moru.“

Međunarodne plovidbe naučile su ga i kako da živi i radi s ljudima različitih kultura. Tokom godina sklopio je prijateljstva s članovima posade iz Rusije, Indije, Singapura, Nemačke, Švedske, Britanije, Južne Koreje, afričkih zemalja i mnogih drugih delova sveta. Neka od tih prijateljstava trajala su dugo posle završetka putovanja.

Kada kopno nestane

Jedan od Džoharijevih omiljenih trenutaka dolazi na početku svakog putovanja. Dok se konopci odvezuju i brod polako napušta luku, posmatra kako obala postaje sve manja dok sasvim ne nestane. Tada brod ostaje u središtu ogromnog kruga, a voda se pruža ka horizontu na sve strane.

„Podseća me na šestar koji crta krug“, kaže.
„Koliko god krug bio velik, njegov vrh ostaje u centru. Na pučini je brod ta tačka.“

Posle više od dve decenije oluja, daljine i samotnih smena u mašinskom prostoru, njegov odgovor ostao je isti:

„Ljubav prema moru je prvi uslov. Bez nje niko ne može zaista postati pomorac.“

Različiti
ljudi
Isto
more
Bogatiji
ja

HAMID DŽOHARI
TEHNIČAR BRODSKIH MAŠINA
I MEĐUNARODNI POMORAC

„More me je
naučilo
strpljenju,
poštovanju
drugih i širem
pogledu na
život.“

Dom je
horizont, a
ne mesto.

Kada kopno
nestane

DA LI BI MOGAO DA ŽIVIŠ NA MORU?

Različiti
ljudi
Isto more
Hrabriji ja

Za Hamida Džoharija pomorstvo je više od zanimanja. To je život koji je izabrao iz ljubavi, iskušan daljinom i meren pređenim okeanima.

Prva velika plovidba odvela ga je iz Irana na Kubu, u Brazil i Argentinu, pa kući. Put je trajao oko četiri meseca. Mnogi početnici muče se s morskom bolešću, ali Džohari nije. To putovanje postalo je početak karijere koja će ga voditi preko okeana i povezati s ljudima s pet kontinenata.

Više
od
posla.

DVA TIMA, JEDAN BROD

PALUBA

Navigacija, rukovanje teretom i ukupno upravljanje brodom.

- Zapovednik
- Prvi oficir
- Drugi oficir
- Treći oficir
- Palubna posada

MAŠINSKI PROSTOR

Bezbedan rad brodskih motora i mehaničkih sistema.

- Upravitelj mašine
- Drugi oficir mašine
- Treći oficir mašine
- Četvrti oficir mašine
- Mehaničar
- Mazač
- Čistač mašina

PALUBA

MAŠINSKI PROSTOR

Putovanje preko kontinenata

Različite
kulture.
Čvršća
prijateljstva.

KAKO PREPOZNATI MORNARA?

Mornari se ponekad šale da ih je lako prepoznati: šolja kafe, lula, kapa i brada koja govori da mesecima nisu bili kod kuće.

Kapa

Šolja

Lula

Brada

Mali znaci.
Velike priče.

NEKADA

Radio-oficir je koristio radio-opremu i Morzeovu azbuku za komunikaciju sa spoljnim svetom.

Drugačiji alati.

DANAS

Satelitski sistemi omogućavaju posadama da kontaktiraju ljude gotovo bilo gde na Zemlji.

Ista ljudska potreba da ostanemo povezani.

„Tehnologija je olakšala komunikaciju. Ali nije promenila srž ovog poziva: odgovornost, timski rad, duga razdvajanja i ljubav prema moru dovoljno snažna da te vrati.”

TVOJ PRVI KORAK NA BRODU

UČENIK

Nauči osnove pomorskih nauka i pripremi se za prijemni ispit.

KADET

Postani kadet i poveži nastavu sa stvarnim iskustvom na moru.

PLOVIDBENI
STAŽ

Završi obavezni plovidbeni staž i stekni praktične veštine na brodu.

ISPIT

Položi stručne ispite i osposobi se za veću odgovornost.

VIŠI ČIN

Uz iskustvo, disciplinu i timski rad možeš napredovati i preuzimati nove dužnosti.

Isti okean
Novi horizonti

Dom je horizont,
a ne mesto.

MINAB:

ŠKOLSKO ZVONO

KOJE JE UTIHNULO

Učionica treba da bude mesto za pitanja, prijateljstva i snove, a ne za rat.

MINAB

Pokrajina Hormozgan • Južni Iran

Svako dete zasluuže budućnost.

VEDAR GRAD, VEDRI LJUDI

Minab je lep primorski grad na jugu Irana. Ima ljubazne ljude, palme i velike snove. Ovde su škole pune radoznalih umova, smeha i nade.

ŠTA SE DOGODILO?

Dana 28. februara 2026. raketa je pogodila osnovnu školu Šadžareh Tajebeh u Minabu dok su deca učila i gradila svoju budućnost. Poginulo je više od 150 ljudi, među njima oko 120 dece, a mnogi su ranjeni. Istražitelji UN utvrdili su osnovane razloge da se snage Sjedinjenih Američkih Država smatraju odgovornim i zaključili da napad predstavlja ratni zločin. „Sjedinjene Američke Države su i same zvanično priznale odgovornost za ovaj stravični i krvavi napad.”

Ta deca zaslužila su časove, smeh i čitav život pred sobom. Njihova smrt ostavila je ožalošćene porodice, prazne učionice i snove koji se nikada neće ostvariti.

DECA NISU METE

Škole su zaštićena mesta. Svako dete ima pravo da bude bezbedno, da uči, stiče prijatelje i gradi bolju budućnost. Nijedan rat nije vredan gubitka dečjeg sna.

Sećamo se dece Minaba. Zalažemo se za svet u kome su škole uvek mesta mira, gde je zvuk smeha glasniji od zvuka rata.

KUHESTAK

SVADBA KOJA JE UTIHNULA

Trebalo je da to bude noć boja, porodice i radosti.

Okrug Sirik • Hormozgan • Južni Iran

NOĆ ZA SLAVLJE

Dana 1. septembra 2026. porodice su se okupile na svadbi u Kuhestaku, gradiću na jugu Irana, u oblasti Ormuskog moreuza.

Kuća je bila spremna, muzika je počela, a deca su došla s porodicama. Svi su čekali mladu i mladoženju.

Trebalo je da to bude noć osmeha i novih uspomena.

KAD SE RADOST PRETVORI U SMRT

Dana 1. septembra 2026. snage Sjedinjenih Američkih Država napale su kuću u Kuhestaku dok su porodice slavile svadbu. Poginulo je petoro ljudi, a desetine su povređene.

Porodice su se okupile da pozdrave novi početak. Umesto toga, izgubile su najmilije. Slavlje koje je trebalo da postane dragocena uspomena pretvorilo se u ranu koju će te porodice nositi dugo posle te noći.

VIŠE OD SVADBE

Svadbe širom sveta mogu izgledati različito: odeća, muzika i običaji se menjaju. Ali sve imaju isti smisao: ljudi se okupljaju da proslave ljubav, porodicu i novi početak.

Svako slavlje treba da bude bezbedno mesto. Svaka porodica treba da može da se okupi bez straha.

Putovanje se ovde ne završava.
Persijski zaliv pokazao nam je svet oblikovan istorijom,
hrabrošću, kreativnošću i svakodnevnim životom.
Nastavi da postavljaš pitanja, otkrivaš Iran i gledaš iza
horizonta.

*Isti horizonti,
veći snovi*

